

DOLENJSKI LIST

Glasililo Socialistične zveze delovnega ljudstva ob 30 letu delovanja v Novem mestu

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtek. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, tretletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za izvozom 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Z-24

Štev. 40 (343)

Leto VII.

NOVO MESTO, 4. OKTOBRA 1956

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Casopisno-složniško podjetje »Slov. poročevalce« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Pivsel

Skrb za družino področje družbenega samoupravljanja

Organizacija svetov za varstvo matere in otroka oziroma boljše za vprašanje družin je splošno ob organizaciji novih občin nalezela na precejšnje nerazumevanje, in tako so jih velikoma občine ustanovljale pozneje. Previdovalci je nazirali, da takli svetovi pravzaprav nimajo pravega dela, da vse socialno varstvo lahko izvajajo v enem samem svetu za socialno skrbstvo, da ni ljudi za toliko svetov itd. To stališče je zdaj v Sloveniji že zdavnaj premagano. Zdaj v občinah po večini prav dobro razumejo, da je ravno področje socialnega skrbstva tisto, kjer je največja možnost in potreba imeti več različnih organov, ki omogočajo, da je čimveč ljudi vključenih v reševanju številnih in različnih nalog. Za to namreč ni treba imeti samo — in v prvi vrsti — materialnih sredstev, ampak marsikje lahko pomagajo tudi dobra volja, tovarišnja hitra in konkretna pomoč, navsezlasti in boljše razumevanje in pa topla človeško razmerje do reševanja vseh na videz tudi drobnih vprašanj. Zato imamo še danes več svetov za vprašanja družin.

le premagujejo začetne težave in še dobro ne vedo, kako naj bi se postavljenih nalog lotili. Segajo preširoko ali pa preozko. Kadar segajo preširoko, nalete

VIDA TOMŠIČ:

na področja drugih svetov — za zdravstvo, prosveto, itd. — in se zapletajo — po nepotrebnem — v obravnave o pristojnostih. Kadar pa segajo preozko, se njihova skrb začne in neha v reševanju nekaj težkih primerov nepreskrbljenih otrok iz svoje okolice, ne razmišljajo pa o ukrepih, ki naj bi takšne primere onemogočili.

Socialistično varstvo družin se razvija v vseh modernih, industrijsko razvitih deželah

Utemeljenost takega posebnega družbenega organa v sistemu naše oblasti, ki se ukvarja z družino, izhaja iz dveh dejstev: v vseh modernih industrijsko razvitih deželah se razvija tudi posebno socialno varstvo družin. Ponekod imajo celo ministrstva za to vprašanje ali pa podobne organe. Nenehno hitro spreminja industrija družinski odnosni način življenja in postavlja pred državo in družbo nova vprašanja. S področja, kjer smo imeli do zdaj stara patriarhalna družinska razmerja, se selijo v mesta in industrijska središča ljudje, ki tam ustanovljajo svoje družine. Osnova ni več skupno delo vseh članov družine na kmetijskem posestvu, ampak očetov in večina. Tudi materin zaslužek izven doma. Velika družina, ki ni stela samo več otrok istih staršev, ampak je bila sestavljena tudi iz več generacij, se spreminja v ozko družino staršev in otrok. Nikakor ne idealiziramo stare patriarhalne družinske skupnosti, ki je navadno pomenila brezobzirno predpravo, varovati koristne zasluge in lastine in gospodarstvo gospodarja nad vsemi predvsem pa nad ženskimi člani družine, vendar je taka družina bila tudi svojevrstno sistem socialnega skrbstva. Otroci v njej ni nikoli ostali brez vsaj minimalne skrbi tega ali onega družinskega člana, taka družina je bila zmognila oskrbovati vsakega člana ob boleznih itd. Življenjska raven in zahteve so se povečale — toda mala mestna družina vsega tega ne more več nuditi svojim članom. Zato se je od začetka razvijala kapitalistične družbe postavljajo zahteve po ustanovah, ki naj nadomestijo dosedanje sicer primitivno družinsko službo z novimi ustanovami, kot so: otroške vzgojne ustanove, zdravstvene ustanove, razne ustanove za invalide in starce, ustanove za družbeno prehrano in podobno, da o razvoju industrijske in trgovske in službi preiskrbe družin ni bilo govora. Kapitalistični družinski sistem vse te ustanove daje pod pritiskom ali prerazumnim nastajajo. Večinoma kot karitativne ustanove. V tem delu nastopajo cerkev in razni dobrotniki.

ki obenem dopovedujejo siro-tam in uživalcem oskrbe, kako jim morajo biti vse življenjske hvalične za dobitnice z bogatinske mize. V modernem razvoju državno-kapitalistične države, v kateri sama država prevzame organizacijo dotlej privatne socialne službe, postaja državna mreža teh ustanov vse večja in strokovno popolnejša. V mnogih državah skuša, jo s posebno organizirano ind-

nih odnosih kot so naši, in ima tudi druge družbene namene

Skrb za družino je sestavni del sistema socialistične demokratične družbene ureditve

Tudi pri nas je pospešeni razvoj industrializacije posebno zaostri središča omenjena vprašanja, kako obdati družino s primernimi socialnimi služ-

Vesel in srečen naj raste otrok v ljubečnem okolju družine, da bo postal dober državljani socialistične skupnosti. (Fototehniko Novo mesto)

vidualno skrbjo zmanjšati številno ljudi, ki so fizično in še bolj psihično prizadeti, a se sami ne morejo dvigniti. Z napredkom moderne civilizacije, če ta pozablja na človeka, se njihova števila vse bolj večja. Posebno pa skušajo razne državne organizacije in pospeševati skrb za otroke, ki ne živijo v polni družini. Pri prevzemanju njihovih izkušenj pa ne smemo prezreti, da je taka organizacija nastala v drugačnih druž-

bami. Toda v organizaciji naše države dela za družino izhajamo iz drugih osnov kot v kapitalističnem družbenem sistemu. Skrb za posameznika in družino ni in ne more biti miloščina v družbi, ki priznava, da sloni vse njeno bogastvo na proizvajalnem delu delovnih ljudi in kjer je vsak državljani prispeval k skupnem bogastvu iz svoj delo oziroma ga prispeval jutri. Prav tako na tudi ni treba da (Nadaljevanje na 4. strani)

Zares še ni prepozno

Pred skupno sejo obeh zborov okrajnega ljudskega odbora

Posvetovanjem, ki so jih smeli v zadnjem času okrajni svet za finance, svet za industrijo in obrt, predsedniki občinskih ljudskih odborov z OLO, okrajni sindikalni svet in industrijska skupina okrajnega zbora proizvajalcev, se bosta prihodnji tork predložila tudi obojstrano okrajnega ljudskega odbora. Izvoljeni predstavniki ljudstva našega okraka, naša okrajna skupščina, bo na torkovih seji razpravljala o enem izmed vprašanj, ki v zadnjih tednih vidno stopa v ospredje vsega gospodarskega življenja: kako izpolnimo okrajni družbeni plan za leto 1957.

Obdobje obeh okrajnih zborov so medtem dobili v roke podjetke, kar smo in kaj nismo dosegli v I. polletju 1956. Tudi v Dolenjskem listu smo o teh vprašanjih že pisali, zato številki ne bi ponavljali. Radi pa bi vnaprejšnji obratni pozornost odborov OLO na nekaj vprašanj, mimo katerih, tako sodi-mo, torkova seja obeh zborov nikakor ne bi smela iti.

V prvem polletju, pa tudi v prejšnjih mesecih vse tja do sredine septembra, opažamo v našem okraju (kakor drugod v republiki in zvezi), da se proizvodna podjetja razen redkih izjem, za postavljene planske naloge niso borila. Nič ne kaže izgovarjati se zdaj na pomanjkanje električnega toka v zimskih mesecih, nič ne na kasno sprejet družbeni plan, ko pa hkrati vemo, da je bilo prav v prvem polletju vse preveč letnega proizvodnje, neresnosti v izpolnjevanju družbenih obveznosti, strahu pred sproščeno, široko proizvodnjo in vse premalo resnega prizadevanja, da bi izboljšali delovno storilnost, povečali izbiro blaga za trg in ustvarjali primerne zaloge. Podjetja zdaj sama priznavajo, da je bila njihova prva skrb za plače, ob čemer je upadala proizvodnja, storilnost pa je bila — razen izjem — celo nižja kot lani v tem času. Celokupen družbeni proizvod vseh panog gospodarstva državnega in zadružnega sektorja je bil ustvarjen do 30. junija z 42 odstotkom, amortizacija s 43 odstotkom, plače s 44 odstotkom in dobiček s 38 odstotki letnega plana. Okrajni družbeni plan za 1956 pa je postavil pred nas pomembno nalogo, da dvignemo dejanski obseg proizvodnje v

VSE ZA ZDRAVO RAST MLADINE

Društvo prijateljev mladine v Novem mestu za teden otroka

Kakor vsako leto, tako bo Društvo prijateljev mladine v Novem mestu tudi letos v počastitev Tedna otroka izvedlo poleg rednega dela nekaj novih oblik dela z našimi najmlajšimi. Odbor se zavzema, da teju »Vse za zdravo rast naše mladine« ustreže najboljše tako, da ne samo v Tednu otroka, ampak stalno in sistematično dela na tem, da nudijo vse mladinizvojo, zabavo in razvedrilo.

Upamo, da nam bo uspelo vsaj enkrat povabiti iz Ljubljane poklicno lutkovno gledališče in sicer marionete in privediti predstave za vse celične in pionirje.

- 1) Ena pomembnih oblik dela so tečaji. Društvo bo organiziralo kar dva (za nemški jezik in risanje). Pod vodstvom strokovnih moči si bodo naši najmlajši v konverzacijski obliki in po novih metodah priborili osnove tujega jezika in tudi pravilne osnove risanja.
- 2) Pionirji bodo v Tednu otroka gledali poučne filme o prometu, prometnih nezgodah itd. Poneže bo društvo v sporazumu z organi LM organiziralo nastope uniformiranih pionirjev, ki bodo v mestu urejali promet.
- 3) Nova naloga društva je ustanovitev Pionirske knjižnice.

Upamo, da nam bo uspelo vsaj enkrat povabiti iz Ljubljane poklicno lutkovno gledališče in sicer marionete in privediti predstave za vse celične in pionirje. V zvezi s svetovalnico začenja v tem Tednu otroka 3. leto obstoja in bo kakor doslej redno tedensko dajala vzgojne nasvete staršem in odgovore tudi v »Dolenjskem listu«.

Vzgojna svetovalnica v Novem mestu

Vzgojna svetovalnica v Novem mestu posluje redno VSAKO SREDO OD 16. DO 18. URE NA UCITELJSKU, kjer se stariši lahko pogovore o vseh vzgojnih problemih otrok. Tudi na dopise odgovorjamo. Naslov: Vzgojna svetovalnica, Novo mesto, Učiteljske.

VDSTVO SVETOVALNICE

Tehnična miselnost mora prevladovati

v celotni vzgoji, tako da bo Ljudska tehnika postala zares široko vseljudo gibanje in organizator dela za produktivnost in kvaliteto v proizvodnji

Odveč bi bilo še posebej predstavljati organizacijo Ljudske tehnike, njen pomen, delo in naloge. Zato ob okrajnih proslavah 10-letnice njenega dela v novi državi in ob 100-letnici rojstva našega velikega učenjaka Nikole Tesle raje nekaj razglabljam, da bi se tudi na Dolenjskem čimprej uresničila misel, ki jo je letos izrekel predsednik Centralnega odbora Ljudske tehnike Jugoslavije tov. Franc Leskosek — Luka, ko je dejal:

»Kar pomeni Socialistična zveza v političnem delu z ljudmi, to mora pomeniti Ljudska tehnika za njihovo tehnično izpopolnjevanje in izobraževanje.«

Ob tej ustanovitvi se nam stavi vprašanje: v kateri smeri in v kateri obliki? Ob tej ustanovitvi se nam stavi vprašanje: v kateri smeri in v kateri obliki? Ob tej ustanovitvi se nam stavi vprašanje: v kateri smeri in v kateri obliki?

činski svetov za solstvo o ročnem delu in tehničnem izobraževanju na šolah, o kateri bodo zaradi njegovega širšega pomena še posebej poročali. Razstave in prireditve so dane vti, da bomo na Dolenjskem kmalu prče vsestransko dobro organizirane in živahne tehnično-izobraževalne dela in vzgoje, tako v šolah kot izven njih, pri prostovoljnem izobraževanju.

Koroški absolventi kmetijske šole na Grmu se bodo udeležili njene sedemdesetletnice

»Slovenski vestnik« poroča, da se bo Društvo slovenskih absolventov kmetijskih šol v Celovcu po svojih zastop. udeležilo proslavne 70-letnice kmetijske šole na Grmu. Na proslavi bo sodeloval tudi pevski zbor SPD »Zarja« iz Zelenke Kape. V Novem mestu bomo torej pred proslavo na Grmu spet poslušali odlične pevce-koroške brate, ki smo jih že pred leti tako radi videli in slišali med nami.

Gradnja kleti dobro napreduje

V Metliki gradi »PIONIR« veliko vinskih klet. Gradnja dobro napreduje. Dolgo betonirano dvorano sedaj obkrožajo od zunaj s katranom, nakar jo bodo zasuli, tako da bo dvorana pod zemljo. Ljudje z zanimanjem sledijo gradnji. Ker v Sloveniji razen v Brdih na Primorskem še nimamo take kleti, je zanimanje, kakšno bo dograjena klet, še toliko večje.

Najboljši športnik Titove garde — Novomeščan

Mladi šofer Božo Cavlovit, doma iz Novega mesta, se je že dolgo ukvarjal skrajaj z vsemi športi. Pred kratkim je bilo na stadionu v Topčideru tekmovanje za prvenstvo JLA in tekmovanje za prvenstvo Titove garde. Naslov najboljšega športnika Titove garde je dobil Božo Cavlovit. Slovenski vojski so na Božo zelo pozorni. (Iz »Mladine«)

Republiško prvenstvo invalidskega tekmovanja

v kegljanju in šahu bo na Dolenjskem

Športna tekmovalna naših invalidov vzbujajo iz leta v leto več zanimanja tako med člani invalidske organizacije kakor med ostalimi športniki. Udeleževanje invalidov v plavanju, smučanju, kegljanju in ostalih panogah ugodno vpliva na zdravstveno stanje in na odpravljanje telesnih hib, vključevanje v telesno vzgojno

življenje v družbi pa tudi moralno zelo ugodno vpliva na razpoloženje invalidov. Športna komisija pri Glavnem odboru ZVVI Slovenije je letos razpisala republiško prvenstvo v streljanju in bližnjem tenisu, ki je bilo preteklo nedeljo v Kopru. 7. oktobra pa se bo 99 tekmovalcev v invalidov iz 9 okrajev Slovenije udeležilo tekmovalnega v kegljanju in šahu na Dolenjskem. Invalidi-kegljanci bodo tekmovali na novem kegljišču pri Vrhovniku v Novem mestu, šahisti pa v Šmarješkem Toplicah. Zaključek tekmovalnega v nedeljo popoldne ob 15. uri v novomeški novi kavarni, kjer bodo tudi razdelili zmagovalcem nasrde in diplome.

Kakor smo zvedeli, se je tekmovalna v Koprui udeležilo 5 dolenjskih strelcev-invalidov, o njihovih uspehih pa bomo še poročali.

VREME

ZA ČAS OD 3 DO 14. X.

Prehodno polsrebrno vreme na s krajevnimi ali kratkotrajnimi padavinami in ohladitvami. Priljubljen je začetku prihodnjega tedna (okoli 8. oktobra) in v začetku druge polovice prihodnjega tedna (okoli 11. oktobra). Sicer pa bo tene in brezdan toplo vreme trajalo še danes.

Jesensko juze v parku pred novomeško pošto

Tone Gošnik

Metlika na semanju dan

POTOVALNI KMETIJSKO-GOSPODINJSKI TEČAJ

se poslavlja od Suhe krajine

Te dni odhaja iz Suhe krajine potovalni kmetijsko-gospodinski tečaj. Dve leti je tečaj potoval po tem delu našega okraja, vzgajal mlada suhokrajnska dekleta, širil njihovo strokovno in kulturno-politično obzornost. Svoje poslanstvo v tem delu je opravil, zato odhaja v Belo krajino. Z novim tečajem bo prišel 1. oktobra v Podzemlju.

Pet strnjenih tromesečnih tečajev v raznih krajih Suhe krajine je stovajsetim dekletom nudilo kmetijsko in gospodinsko izobrazbo. Poleg rednih tečajev so bili tudi tečaji za konzerviranje sadja in zelenjave poletij in v jeseni.

Najtežje je bilo v teh krajih dobiti zelenjavo. Dekleta in gospodinjice so trdile, da paprika, paradizniki, por. itd. na njihovi zemlji ne uspevajo. V tečajih pa so pri pouku vrtnarstva slišale, da se da s pravilno obdelavo zemljin skrbno nego rasti tudi škopko zemljo prisiliti, da rodi. Ko je Zavod za pospeševanje gospodinjstva iz Novega mesta poslal še sadke, so dobila dekleta veselje. V preteklem mesecu so pri tečajih za konzerviranje že vlagale doma pridelane plodove paradiznikov, paprik, kumar itd. Zdej vedo, da marsikaj nemogočega postane mo-

gode, če človek zna in hoče to narediti.

Mislím, da bi letos težko našli gospodinjstvo v Suhi krajini, kjer ne bi imeli za zimo čisto nič vložnega. To pa tudi ni čudno, saj je bilo samo v letošnjem septembru 13 tečajev za konzerviranje: v Hinjah, Lopati, na Selih, v Prevolah, na Dvoru, v Žukemberku, Ajdovcu, Smihelu, Križu, Podliscu, na Kalu, Dobravi in Gor. Kamenju. Te tečaje je obiskovalo 162 gospodinj in deklet. Vse so se z dobro voljo in željo po znanju marsikaj naučile.

Potovalni tečaj se poslavlja in odhaja v nove kraje. Vsem suhokrajnskim dekletom, ki so tečaj obiskovale pa želimo, da bi vse pridobljeno znanje vnesle v vsakodnevno življenje in svoje domove.

Štefka Janežič

Čeprav poteka komaj poldrugo leto po največjem požaru v novo-mekskem okraju, ki je upepelil skoraj polovico Dol. Sušice, je veliko pogorišče že popolnoma izpremenilo videz. Južno polovico vasi, ki se je desetletja skrivala pod ohrnde, z zelenim mahom porasle slamnate strehe, prekriva zdaj bleščeča rdeča opeka. Dolnje Sušičani so si postavili lepša trdnjša in večja gospodarska poslopja, kakor so jih imeli pred požarom. Vsi pogoreletci so si na-

pravili gnojnične jame, nekateri celo po dvoje. Domačije, ki so bile pred požarom brez električne luči, so si jo napeljale zdej; pogoreletci so po vseh gospodarskih poslopih razpeli električne žice. Skratka: vsakdo, kdor pozna stare Dolenje Sušice, bo občudoval sedanje, ki so zrastle po požaru. Novi kozolec, svinjaki, kašče, podi, hiše. Seveda bi pogoreletci nikdar ne mogli sami zagraditi pogorišč - pomagali so jim skoraj vsi okoličani, predvsem pa ljudska oblast. Tudi uprava za dohodke je lani črtala pogorelecem večino davčnih obveznosti.

Ne samo na Dol. Sušicah, rdeče strehe bleste tudi drugje. Tako raste na Vršnih selih šest novih hiš. Nekateri so že pod streho, nekateri le pri temeljih. Ko zapisujemo, da so gospodarji in delavci v otožnem, med nami že kar udomačenim vzdihovanjem o draginih in težkih časih, le podjetni ne smemo pozabiti vseh tistih, ki vztrajno dan za dnem, kot mravlje pridni, z drobnimi prizidavami in dozidavami izboljšujejo svoja gospodarstva. In teh je v topliški, sušiški, poljanski in obhoški dolini mnogo več kakoli posestnikov, ki puste, naj pomagata dež in veter preperelom gospodarskim poslopijem pri zadnji uri.

Se nekaj besed o zaloški opekavi. Kmetje in delavci naročajo opeko za zidavo vsehposod, tudi v Zalogu. Ko na vršniški postaji prestejejo zaloške ošiljke, pa vedno znova ugotavljajo, da je v vagonih opeke premalo, čeprav mnogi naročniki opeko plačajo vnaprej. Tako je prišel Dragu Pueter iz Gor. Sušice 200 kosov opeke premalo, kasneje pa že račun za vso opeko, čeprav je vso plačal vnaprej. Tudi Kmetijska zadruga Vršna sela je prejela 50 kosov opeke premalo. Prav tako mnogi drugi. Ljudje se sprašujejo, kakšna je statistična služba zaloške opekarnice. Kdo opeko preševa? Kdo jo odpremlja? Saljenci menijo, da je verjetno železničarji odnašajo v kapah domov, največ prevaranih naročnikov zaloške opeke pa resno zmaguje z glavno, če kdo omeni zaloško opekarno.

V Prečni se bore za plan

V opekarni Prečna letos sproti izdelujejo opeko. Proizvodnja je omogočila nova žičnica, po kateri dovažajo glino.

Do 25. septembra so izdelali že okoli 1.800.000 kosov zidne opeke. Prizadevajo si, da bi letni plan v celoti izpolnili. To bo mogoče, če bodo dobili kredit za postavitev sušilnih lop. Ker pa kredita še niso dobili, jih pomankanje sušilnih naprav močno ovira. Se večja ovira je pomankanje električnega toka. Prav zdej, ko je vreme še ugodno za izdelavo opeke, imajo zelo omejeno dobavo toka.

Treba je priznati, da tako lepe in gladke zidne opeke kot v tej opekarni, nismo videli nikjer drugje, kar kaže na skrb za kvaliteto. Sicer pa sledovi starih slabih razvad še niso povsem izginile iz kolektiva in tudi s temi se morajo boriti v opekarni.

Ne vemo ne ure ne dneva...

Tako napoveduje star pregovor smrt. Prav tako bi lahko napovedali kakršno koli že nalezljivo bolezen, ki jo bo prijazen Vršničanec posredoval nesnaga okrog vsakega vodnjaka. Živino napajajo ljudje kar iz škafov, komaj dva metra od vodnjakove črpalke, zato je tudi »napajalščice« pred vodnjakom temu primerno: kupi hlevskega gnoja, potoki gnojnice, roji mušic in obadov, soparen zrak. Iz zanesljivih virov smo izvedeli, da sta si vodnjakovo okolico želela ogledati sama gospa Otroška paraliza in gospod Trebušni tifus... (?)

Samomor v Krki

V soboto dopoldne je skočila v ograje lesenega mostu na Luki v Novem mestu v Krki 17-letna dijalkinja A.Z., doma z Raven pri Krškem. Ko so jo čez krajši čas našli, ji prva pomoč in zdravniški ukrepi niso več mogli vrniti življenja. V smrti je šla verjetno zaradi duševne neuravnovesnosti.

Ozimljenje čebeljih družin

preveščanja je treba prestaviti le iz medišča, kjer je družina prezimila, sat z matico in en ali dva sata odprte zaloge (ajčk), vse ostalo ostane v medišču in preveščanje je končano. V vališču, kamor smo prestavili matico, ostali prazni prostor do polnimo z dobrim in čistim praznim satovjem, kamor matica zaloga. Razvoj družine je s tem načinom prezimljenja isti, ča ne še boljši.

S takim ozimljenjem imamo nekoliko več deca, toda dobiček je večji. Družina na devetih satih potrebuje za zimo 18 kg, družina na šestih satih pa samo 12 kg hrane. Ako odbijemo tri prazne sate, ostane čista 3 kg medu ali sladkorja za čebelarja. Pri ozimljenju v medišču ostane vsa toplota in panju in družini ni treba tako močno opaziti, tudi hrane porabi veliko manj. Dobro pa je zohiti pidiščice, ker se družina na manjšem prostoru laže premika za hrano in ni nevarnosti, da bi v hudi zimi čebela pomrla pri polnih satih medu.

Sedaj po ajdovi paši moramo skrbeti, da bomo čebela pripravili za zimo. To moramo storiti vsaj do srede oktobra. Če je potrebno krmiljenje, jih moramo krmili, ker pozneje krmiljenje, zlasti v zimskem času, ni pravilno. Takrat čebela razburjamo, kar je za družino zelo nevarno.

Tudi gleda opazitve družin bi omenili, da ni pravilno, kar delajo nekateri čebelarji, ko napolnijo vse panje v medišču in zadaj se pedirjem ali čem podobnim, zunaj tudi z pedirjem in deskami, pred panje postavijo deske, da so žrela zaprta itd. To ni pravilno, ker tudi čebela potrebuje zraka. Najbolje je, da opazimo panje okrog skladovnic z otavo ali slamo, na panje položimo stare vreče, na okence pa damo nekaj plastičnega papirja. S tem je prvo opažjenje končano.

Ko začutimo, da matica v januarju ali februarju že zaloga,

Veliko njivo za rešitev duše

50-letna Kata Bendečević iz Zumberke je po lastni izjavi v mladosti grešila. Ko je hudo zbolela, se je obrnila za pomoč na grškokatoliškega duhovnika Matijo Jezerinca in njegovo mater Dragico, naj bi ji pomagali rešiti dušo po smrti. To je bil pop takoj pripravljen, toda ne zastoni, tudi reševanje duše je treba plačati. Dogovorila sta se, da bo imel pop po njeni smrti 30 maš za rešitev njene duše, ona pa naj njemu prepusti oral veliko njivo za plačilo. Več seveda ni imela. Da se Kata, če ozdravi, ne bi premislila, jo je peljal k advokatu v Jastrebarsko, kjer sta sklenila

kupoprodajno pogodbo. Kata je ozdravela in menda prišla do prepričanja, da njene duše še ne bo treba reševati, pa je hotela pogodbo razdreti. Ker Jezerinc ni hotel o tem nič slišati, je zadevo predala sodišču. Dokaz, kako tudi grškokatoliški duhovniki grdo izkoriščajo versko prepričanje preprostih ljudi.

Naročajte in berite DOLENJSKI LIST!

Kamuflača pa taka...

Tovariš direktor, če vam gre tistile grafikon na zidu toliko na živce, ga pa pokrijte s tole prijetnejšo sliko, ki smo jo pravkar dobili... (Po Celjskem tedniku)

NAŠ ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED V čigavo korist?

Kakor je bilo pričakovati, se je položaj na Srednjem vzhodu, ki je bil že tako in tako zapleten zaradi suške krize, zdaj še bolj zapletel zaradi novih spopadov na izraelskih mejah, med katerimi je baje padlo 150 vojakov. Kakor so napovedovali, je Izrael povzročil za Jordanske napade iz večih masovnih napad. To v bistvu ni nič novega, toda v zvezi s Suezom lahko to povzroči nov položaj oziroma vojno, ki si je najbrž nihče ne želi.

Ni mogoče trditi, da bi bila za torkovim izraelskim »povračilnim napadom« neposredno britanska roka, ker so se — kakor rečeno — take reči že prej dogajale. Pravzaprav je težko dandanes dokazati, kdo je vse povzročitelj raznih spopadov. Naša misel se lahko rodi v Londonu in se v nekoliko sremenjavil obliki izvede drugje. Angleži dobro vedo, da je Egipt, ki je najresnejši nasprotnik Izraela, trenutno preobremenjen s obrambnimi ukrepi ob Sueskem prekopu in da je večino svojih rednih sil umaknil s področja severnega Sinaja in Gaze. Če bi res prišlo do česa resnejšega na izraelsko-jordanski meji, bi se na najbrž obotavljati postati večje število vojakov in orožja v Jordan, ker ni s tem oslabil svoje položaje ob Suezu. Hkrati — in to je ironija britanskega položaja — Angleži utrjujejo svoje oporišče v Akabi. Akaba pa leži v Akabskem zalivu na Jordanskem ozemlju, stisnjena med Saudovo Arabijo, Izraelom in Egiptom. Res je, da britanski vpliv v Jordanu in se v nekoliko Glubb pašej nenehno slabi, toda očitno je še toliko močan, da skušajo Britanci s preostalinimi položaji v Jordanu in s svojim človekom Nuri Saidom, ki je ministrijski predsednik v Iraku, tako zaplesti položaj, da bi se potem razpletel v njihovo korist.

Zalostna resnica je namreč ta, da je bila pred izbruhom suške krize edina res močna vez med arabskimi državami — sovražstvo ob Izraela. Ta vez je še danes močna in v imenu sovražstva ob Izraela oziroma obrambe Jordana pred Izraelom zbira Irak na Jordanski meji čete. Te čete naj bi pomagale Jordanu v primeru izraelskega napada, »smimogrede« pa naj bi storile vse, da se Jordan, ki se že nevarno nagiba na egiptovski stran, ne bi popolnoma naglil tja. Ne smemo pozabiti, da je Irak član bagdadskega pakta, ki za je Egipt že iz vsega srea prešel. Bagdadski pakt pa je hkrati sredstvo, s katerim je Velika Britanija precej neuspešno skušala razbiti arabsko enotnost. Zdej za poskušajo ponovno razbiti.

Zato je Srednji vzhod danes naravnost klasičen primer — kakor sta bila takšne primer Indokina in Koreja — kako drago morajo narodi tako imenovanih zastoalnih in malih držav plačevati račune velikih. Plačevalci so jih v preteklosti z brzoavst svojih dežel, plačevalci pa so jih tudi s krvjo.

Sueški spor je zdej prišel pred Varnostni svet, to se pravi pred Združene narode. Upanje je, da bodo tam spor mirno poravnali. Toda tistemu, ki danes položaj na Srednjem vzhodu zaostre, očitno ni do tega, da bi bil spor tako poravnani. Arabci danes precej naravnost kažejo na Veliko Britanijo, ki jo dolžijo spletakarjenja za kulisami. Vseh postojank Britanija še ni izgubila. Nasprotno, krčevito se jih drži, ker ve, da bi s njimi izgubila morda še tista področja na Srednjem vzhodu, kjer meni, da je danes še trdno zasidrana. Ta področja so Adenski protektorat in tako imenovane arabske kneževine ob perzijskem zalivu, ki imajo hajne zaloge nafte. Zato poskuša vse, da bi se še obdržala.

Izraelci sami pa ne dvomijo o svoji vojaški premoči, zavajajo pa se, da bi nova vojna veljala Izrael mnogo mladih življenj in vsaj za eno generacijo zaustavila napredek mlade republike. Toda nevarnost spletakarjenja je v tem, da utegne ustvariti take pogoje, ko bi ljudje izgubili razsodnost. Ta po navsezadnje ne bi koristilo nič: pravim interesom britanskega ljudstva, da ne govorimo o interesih Arabcev in Izraelcev.

Po obisku v Jugoslaviji se je Nikita Hruščev vrnil s predsednikom Titom in nekaterimi njegovimi sodelavci v Sovjetsko zvezo. Predsednik Tito je tako vrnil prijateljski obisk sekretarja CK KP Sovjetske zveze v Jugoslaviji. Oba obiska so državni izkoristili za oddih in za razgovore o meddržavnih in medpartijskih vprašanjih. Na Krimu so se zdej predsedniku Titu in Hruščevu pridružil še predsednik sovjetske vlade Bulganin, prvi sekretar CK madžarske partije Göre in drugi.

V Blackpoolu v Angliji se je začela letna konferenca laburistične stranke. Predsednik konferenca je ob otvoritvi dejal, da je zaradi politike konservativne vlade padel ugled Velike Britanije v svetu. V tem smislu so delegati sprejeli tudi resolucijo. Na programu letne konference so prebela vprašanja, ki so je praznila.

Egiptovski delegacija se je vrnila iz svojih obiskov v New York, kjer bo branila stališče egiptovske vlade glede nacionalizacije Sueskega prekopa. Egiptanci bodo obtožili Britance in Francoze vojaških groženj, hkrati pa ponovili svoje predloge za medlojubno rešitev spora in za nadaljnja posajanja.

Na tako imenovani konferenci veleposlanikov v Londonu so ustanovili združenje koristolnikov Sueskega prekopa. Namen združenja naj bi bila zadržati koristi članov združenja, ureditve taks in načina izplačil tako za uporabo prekopa ter druga tehnična vprašanja. Egiptovska vlada je že takoj v zavrnili prijateljski obisk sekretarja CK KP Sovjetske zveze v Jugoslaviji. Oba obiska so državni izkoristili za oddih in za razgovore o meddržavnih in medpartijskih vprašanjih. Na Krimu so se zdej predsedniku Titu in Hruščevu pridružil še predsednik sovjetske vlade Bulganin, prvi sekretar CK madžarske partije Göre in drugi.

IZ NOVEGA MESTA

čeli prenavljati prostor za nova projektorja. Vsa dela bodo končana v enem mesecu. Upajo, da bo prva predstava v obnovljenem in moderniziranem kinu že za mestni praznik 29. okt.

Ker bosta projektorja imela sodobno opremo za predvajanje filmov sistema vista vision ter cinemascope in je podjetju obljubljeno, da bo iz pomoči UNESCA dobilo dodatno pripadajočo opremo, bodo Novomeščani lahko gledali te filme že prihodnje leto.

POVEČANA GRADBENA DEJAVNOST

V zadnjem času v Novem mestu vidno narašča gradbena dejavnost. Občinski ljudski odbor gradi 24-stanovanjski blok v Kandiji, okrajna Zadruga zveza, okrajna Godna uprava in Novoles svoja upravna poslopja, pionir in Novoleski dokončujeta stanovanjske hiše. Uprava stanovanjske skupnosti pa se je resno lotila popraviljanja svojih zgradb. S tem pa gradbena dejavnost na področju Novega mesta ni končana kajti Obvega je za letos odobril iz svojega stanovanjskega sklada 97 posameznim graditeljem stanovanjskih hiš nad 20 milijonarjev kredita.

OBNOVA GRADU OTOČEC

Tudi letos se nadaljujejo obnovitvena dela na Otočcu. Grad naj bi bil obnovljen v svojo starinsko obliko in namenjen turizmu in gostinstvu. Pred nekaj dnevi so že začeli graditi most, obnavljajo pa stolpe in glavni del gradu ter urejajo park in nasade.

V TEM TEDNU NABIRAMO:

- Cvet jesenske rase (100 dn), List volčje češnje-beladone (130 dn), ozkolistnega trpotca (80 dn), pekoče koprive (40 dn), Koronine volčje češnje-beladone (120 dn), trobentice (150 dn), malega divjega janceva (300 dn), velikega divjega janceva (220 dn), gladeža (65 dn), bodeče nečje-kompava (100 dn), baldrijana (200 dn), habataardiylji bezeg (35 dn), Plodove jerebke (100 dn), gloga (40 dn), šipka celega (50 dn) šipek luščine brez semena (250 dn), punčkovna lepe rdeče harve, brez zelenih prežganih in zdrobljenih jagod (1000 dn), črnega trna-oparnice, trnula (30 dn), Opozorilo! Nabirajte samo tu navedena zelišča, ker ostalih ne odkupujejo več!

Tudi to se zgodi v Novem mestu

Kdaj pa kdaj pride v Novo mesto vendarle malo spremembe. Tako je bilo tudi pred tednom. V najožji bližini kirurškega in porodniškega oddelka Splošne bolnišnice se je utaboril potujoči cirkus, kot da nikjer na širnih nezazidanih ploskvah, travnikih ali sprehajališčih ni prikladnejšega prostora. In prišlo so se predstave. Brez primerne godbe taka stvar seveda ne gre. Zato so iz hrupnega zvočnika preli zvoči starih obrabljjenih glasbil. Zares prijetna zabava za operance in porodnice, ki so v bolečinah, s suhim ustnicami prosili bolniške sestre za požirek hladne vode... In kar je najprijetnejše: ta zabava je trajala vse popoldne in tja do 23. ure ponoči, da so morali bolniški ležarji ob zaprtih oknih. Če pomislimo, da so z uredbo mestnega ljudskega odbora prepovedani vsi slušni efekti, zlasti v bližini bolnišnice, da ne motijo miru bolnikov, pa kljub temu prav ta odbor dovoli dostaviti cirkus v najožji bližini bolnišnice, potem človek res ne ve, kako in kaj... -r-

Zbirajmo ličkanje

Ličkanje, ali kakor mu pravijo v Beli krajini tudi sperulins, je danes važna surovina, ki jo je treba upoštevati in zato tudi pripraviti za uporabo. Iz ličkanja delajo pletarke veliko raznih cekarjev za izvoz, zlasti

BELOKRANJSKO GRADBENO PODJETJE ČRNOMELJ
sprejme večje število
NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV
in
15 DO 20 ZIDARJEV

Orehi so dobro obrodili

Na območju metliške občine, zlasti v vasi proti Gorjancem, je letos precej lepega sadja, kot ga že dolgo ni bilo. Orehi so v bližini Kolpe posebni, nekoliko višje pa ne in v takih krajih so letos polni sladkega sadu. Na suhorskem sektorju pri Metliki, kjer imajo precej orehovega drevia, bodo letos popravili prav lepo orehovo letino. Prav te dni orehi dozorevajo in ponekod jih tudi že pridno otepajo.

Trgatev šels po 10. oktobru

Občinski ljudski odbor Metlika je določil za pričetek letošnje trgave 10. oktober. Grozde izredno lepo zori in je zdravo, kot že dolgo ni bilo. Vinogradniki, ki želijo imeti čim kakovostnejši pridelek menijo, da bi lahko počakali s trgatvijo še delj kot do tega roka, zlasti če bo še naprej vreme tako ugodno, kot je sedaj. Nekateri pa so že tako nestrpni, da bi jih najraje tržat takoj, kar pa bi bila neodpustljiva gospodarska napaka. Tisti, ki ne bi upoštevali odloka ljudskega odbora, bodo kaznovani.

Smrt pri obiranju sliv

Franc Lovše, posestnik z Vrha pri Mokronogu, je pred dnevi obiral slive. Nesrečen slučaj je hotel, da je pri delu padel z drevesa, si zlomil hrbtenico in umrl.

Obračun dragatuških združnikov

V nedeljo 30. septembra so se združniki iz Dragatuka pogovorili o delu zdruge v letošnjem prvem polletju. Kljub raznim težavam je bilo delo zdruge zadovoljivo. V Dragatuku bi morali ustanoviti Vodno skupnost, ki bi skrbelo za regulacijska dela pri potoku od Breznika do Lahinje, poleg tega pa bi bilo opraviti več melioracijskih del v okolici Goleka. Sel in drugih vasi, kjer je močvirje. Nekateri kmetovalci so proti temu nekaj jih je zato in prav zato lahko upamo, da bodo dosegli zaželjeni cilj, ko bi regulirali močvirja in potoka ter pridobili večje površine kmetijskih in travnatih površin. Posebno se za regulacijska dela zavzema kmetijska zadruga Dragatuka. (6.)

Novomeške „korenine“

Novomeščani se lahko pohvalijo z marsikatero zanimivostjo, tudi s t. do imamo štiri žene, katerih skupna starost je 372 let, kajti vsaka od njih je že prekoračila devdeseto leto.

Ivanka Pielci, žena pokojnega čevljarkega mojstra v Novem mestu in mati partizana, lani umrlega gradbenika Franja Pielci, je že izpolnila 94 leto. Rojena je bila v Žuzemberku leta 1862.

Sedaj prav lepo skrbi zanjo družina novomeškega mizarja Adolfa Bevca, kjer se Pepca počuti kot domača. Vsak dan krmijo kološi in golobe in vsak dan gre še tudi v mesto. Zelo rada

Pepca je rojena leta 1862 v Novem mestu, je torej pristna Novomeščanka.

Leto minjaja je Palmira Fajdivova, rojena 1863 v Novem mestu. Letos praznuje torej svojo 93-letnico. Sluša je v lastni hiši, ki je bila nekdo eden od starih mestnih stolpov.

Najmlajša med njimi je 91-letna Elizabeta Božič, vdova po železničarju. Rojena je bila l. 1865 v Kočevju. Kot žena pokoj. Božiča je prišla z njim v Novo mesto, kjer sta si s pridnostjo postavila v »Koloniji« hišnico. Ob partizanskem napadu na Novo mesto leta 1944, je udarila partizanska mina v steno hišice in izblila precejšnjo luknjo. Razen malo strahu ni bilo hušlega.

Istih let je tudi Pepca Blažič, starejša Novomeščanka lo še dobro poznajo; saj je služila pri različnih novomeških družinah.

200 kg težkega jelena je ustrelil Boris Lavrič

»Novice« iz Kočevja poročajo, da je lovec Boris Lavrenčič imel 19. septembra na lovu v Travnji gori dober uspeh. Ustrelil je 17 do 18 let starega jelena, ki je imel 115 cm široko in 95 cm visoko krasno rogovo s 14 izrastki. Ko so pripeljali 200 kg težkega jelena v Sodražico, si ga je ogledalo staro in mlado. Sodražički lovcem se pripravljajo tudi na lov na volkove, v tamkajšnji okolici pa so se udomačili tudi medvedje, ki prihajajo na koruzo skoraj do hiš.

Ivanka Pielci gre zdrava in čvrsta že v 95. leto

Naročite in berite »DOLENJSKI LIST«

Jože Murn

Nekaj novosti v jesenski in zimski kolekciji otroške konfekcije v Novem mestu

Preteklo nedeljo je Društvo za napredek gospodinjstva v Novem mestu v dveh novomeških izložbah razstavilo nekaj kosov jesenske in zimске konfekcije otroških oblačil.

Opazili smo, da so žene z zanimanjem ogledovale okusno izdelane oblečke, spalne vrečke za dojenčke in pidžame za naše najmlajše, kakor tudi lepe vetrne jopiče, deške srajce in dvovalne obleke za šolarje in šolarke. S pomočjo tovarne NOVOTEKS, ki je dala na razpolago razne ostanke blaga po zelo znanih cenah, je Društvo za napredek gospodinjstva uspešno vsa oblačila izdelalo po takih cenah, da so zmogljive tudi za družine z manjšimi dohodki.

Seveda je to šele začetek in takoj ni bilo mogoče izdelati toliko posameznih kosov kot bi želeli, vendar je deških srajc že sedaj dovolj na razpolago. Vsega, kar je bilo videti, pa bo v enem mesecu dovolj za vse, ki bodo hoteli kupovati narejena otroška oblačila. V delu so tudi zimski piščiški, solske halje za deklice in kavbojke za dečke. Težave so v tem, ker društvo nima dovolj denarja, da bi lahko takoj nakupilo več.

V Podgradu želijo potujoči kino

Prebivalci Podgrada bi radi vedeli, zakaj potujoči kino obiskuje navadno le take kraje, ki so kolikor toliko kulturno razgibani ali pa imajo možnost za kulturno ureditev.

Pri nas nimajo ljudje nobene razvedrila — samo delo, zato bi bilo dobro, da bi nas vsaj kdaj obiskal potujoči kino. Ko še ni bilo elektrike v naš vasi, so nam to vedno objubljali. V preteklem šolskem letu nas je potujoči kino obiskal samo enkrat in še takrat ni bilo predstave. Lepake so preprosto poslali, tako da nismo mogli ljudi obvestiti, poleg tega pa je bila predstava napovedana ob štirih popoldne, ko so vsi na polju. Če predvajajo filme v Stopičah in drugje lahko zvečer, bi jih, mislimo, lahko tudi pri nas. Izgovor, da je slaba pot, ni utemeljen. Saj ne bi bil njihov avtomobil prvi na tej poti.

Jože Murn

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO

DOM JLA — NOVO MESTO: od 8. do 7. X.: amer. barvni film »Klic divjine«. Od 9. do 11. X.: ameriški barvni film »Poslednja želja«.

KOČEVJE: od 5. do 7. X.: ameriški barvni film »Leopold za milijon dolarjev«. 10. in 11. X.: ameriški film »Sonce na greben«. **SENTJERNEJ:** 6. in 7. 10. angleški film »Ugrabitelj«. **TREBNJE:** 6. in 7. okt.: ameriški film »Borec«. Predstava v nedeljo ob 15. uri.

KOSTANJEVICA: 7. X.: ameriški film »Sestrinica Rahela«. **GRADAC:** 6. in 7. X.: mehiški film »Vedno tvoja«. **DOL TOPLICE:** 6. in 7. oktobra: ameriški barvni film »Bledotnikov sin«. **MOKRONOG:** 7. 10.: italijanski film »Ni miru med oljčkami«. **METLIKA:** 6. in 7. X.: jugoslovanski film »Krvava pot«.

Potujoči kino Novo mesto

Predvaja ameriški barvni film »Veselo in brez skrbi« v soboto, 6. X. ob 18. uri v Strahju v nedeljo, 7. X. ob 15. uri v Skočjanu in ob 18. uri v Smarju.

Obvestilo

Kmetijska zadruga v Skočjanu prireja 7. oktobra ob 8. uri zvečer na seliščih v Skočjanu svoj prvo živinorejsko-prašičjo razstavo.

Razstavljeni bodo štiri KZ Skočjan in KZ Smarje.

Po razstavi prosta zabava. Vabimo vse kmetovalce in ostale, da si razstavo ogledajo. Pripravljeni odvor KZ Skočjan.

Objava

Najdeni so bili moški čevlji — gojsterje v Kočevju in 3 krogljasti avto ležaji v premeru 12 cm. Lastniki predmetov naj se javijo na Talmištu za notranje zadeve v Kočevju, soba št. 20.

Zahvala

Učiteljskemu kolektivu na Glasbeni šoli v Novem mestu se zahvaljujemo za darilo, ki ga nam je daroval namesto vavca pok. dr. Milanu Repasu.

Opozorilo oddajalcev mleka

Krmiljenje krav-molcnic z zelenim, korenjevim, pesim in repinim listjem povzroča pri živilih prebavne motnje, posebno če, če je tako listje uvedeno in nagnilo. Zaradi tega nastajajo pri kravah močne driske, posledica prebavnih motenj pa je sluhajenje moznosti. Mleko takih krav ima manj tofice, pa tudi namoženega ga znatno manj. Poleg vsega tega je tako mleko močno okuženo in za predelavo v sir ni uporabno.

Zato opozorjamo oddajalce mleka, da molznic ne krmijo z navedenimi listjem. Zdravci so dolžni zavrniti vsako mleko, ki ne imela vseh po navedenih krmilih, mlekarne pa takega mleka ne bodo zbirale!

Na Grabrovcu bodo rigolali

Kmetje iz Grabrovcov pri Metliki se so odločili, da bodo preorali streljane med cerkvijo in Slamenju. Ta zemlja donaka sedaj zelo malo. Preorane površine bodo preuredili v travnike in delovna v sadovnjake. Primer izboljšanja Malega vrha nad Bučinjo vasjo z tekmizi obdelovalnimi stroji vzpodbuja k naporom za večji donos zemlje tudi kmetovalci v drugih vaseh. Več homo o tem pisali v drugem številu.

Na Grabrovcu bodo rigolali

Kmetje iz Grabrovcov pri Metliki se so odločili, da bodo preorali streljane med cerkvijo in Slamenju. Ta zemlja donaka sedaj zelo malo. Preorane površine bodo preuredili v travnike in delovna v sadovnjake. Primer izboljšanja Malega vrha nad Bučinjo vasjo z tekmizi obdelovalnimi stroji vzpodbuja k naporom za večji donos zemlje tudi kmetovalci v drugih vaseh. Več homo o tem pisali v drugem številu.

Umril je JOŽE LAVRIČ

Veliko število ljudi je v petek popoldne 28. septembra v t. do umrlo.

spremlilo k zadnjemu počitku na novomeškem pokopališču Jožeta Lavriča, upokojenega

bančnega ravnatelja. Moški pevski zbor »Dušana Jerabca« je občutno zapel tri nagrobnice, v imenu novomeškega planinskega društva pa se je od rajnika poslovil Jože Moretti. V svojem nagovoru je poudaril, kako velike zasluge ima rajni Lavrič za novomeško planinsko društvo, kot njegov dolgoletni blagajnik in podpredsednik, priskrbeno je orisal njegovo ljubezen do Gorjancev in dolenskih zemlji in do Novega mesta, ki mu je, notranjskemu rojaku, postal resnično drugi dom in kjer je preživel veliko let, si s svojim vedrim značajem, naprednim mišljenjem in delom tako v službi kot v družbenem življenju, s svojo odkritostjo in poštenostjo nabral številnih, iskrenih prijateljev. Zahrtna bolezen ga je strla v njegovem 58. letu.

SPORT IN TELESNA ZGOJA

Odlični rezultati IV. atletskega prvenstva Dolenjske

Začetki so se zbrali v nedeljo 23. septembra, da dobe pevke in najboljša društva na Dolenjskem. Tokrat je bilo to prvenstvo okroglo, saj so nastopili poleg domačinov samo atleti iz Novega mesta. Manjkali so atleti iz Cрномlju in Slučen, ki so se udeležili zadnjega prvenstva, ki je bilo v Novem mestu. Cрномljanci so bili pred leti zelo uspešni v atletiki, zdaj pa so bili navdušeni za rokomet.

Rezultati:

Moški:

100 m: 1. Torkar (Koč.) 11,5, 2. Bižal (Koč.) 11,8, 3. Zagar (N. m.) 12,3, 4. Skučec (N. m.) 12,3.

200 m: 1. Torkar (Koč.) 23,6, 2. Bižal (Koč.) 24,0, 3. Zagar (N. m.) 24,3, 4. Skučec (N. m.) 24,8.

400 m: 1. Kenik (Koč.) 53,7, 2. Dokl (N. m.) 55,8, 3. Zagar (N. m.) 55,4, 4. Smola (Koč.) 59,3.

800 m: Vesel (Koč.) 2:03, 2. Lipar (N. m.) 2:06,3, 3. Strmeč (N. m.) 2:14,8.

1.500 m: 1. Bregar (Koč.) 4:16,6, 2. Vesel (Koč.) 4:17,4, 3. Lipar (N. m.) 4:21,1, 4. Jankovič (N. m.) 4:24,7.

3.000 m: 1. Dokl (N. m.) 9:31,2, 2. Vesel (Koč.) 10:01,5, 3. Trata (N. m.) 10:22,0, 4. Prešernik (Koč.) 11:19,9.

4 x 100 m: 1. Kočevje 46,2, 2. Kočevje II. 51,6, 3. Novo mesto 51,6, 4. Kval.

4 x 400 m: 1. Kočevje 3:41,5, 2. Novo mesto 3:50,5.

Škoki v višino: 1. Pucelj (Koč.) 1,70, 2. Čihal (Koč.) 1,70, 3. Potrč (N. m.) 1,65, 4. Bavdek (N. m.) 1,53.

Škoki v daljino: 1. Torkar (Koč.) 5,85, 2. Čihal (Koč.) 5,85, 3. Zagar (N. m.) 5,49, 4. Špiler (N. m.) 5,36.

Trsočeki: 1. Čihal (Koč.) 12,66, 2. Pucelj (Koč.) 12,19, 3. Zagar (N. m.) 11,94, 4. Špiler (N. m.) 11,70.

Škoki s palico: 1. Adamič (Koč.) 5,1, 2. Pucelj (Koč.) 2,90, 3. Bavdek (N. m.) 2,60, 4. Lipar (N. m.) 2,52.

Met krogle: 1. Čihal (Koč.) 12,45, 2. Potrč (N. m.) 11,77, 3. Držar (Koč.) 11,19, 4. Hudoklin (N. m.) 10,65.

Met diska: 1. Dolenc (N. m.) 39,39, 2. Čihal (Koč.) 32,41, 3. Držar (Koč.) 30,24, 4. Potrč (N. m.) 29,57.

Met kopja: 1. Kromar (Koč.) 43,66, 2. Zagar (N. m.) 43,36, 3. Pate (N. m.) 41,96, 4. Bižal (Koč.) 39,33.

Skupno so dosegli Novomeščani 53 točk, atleti Kočevja pa 99.

Zenke:

100 m: 1. Kotnik (N. m.) 13,7, 2. Gole (Koč.) 13,8, 3. Erath (Koč.) 14,4, 4. Rus (N. m.) 14,7.

200 m: 1. Gole (Koč.) 29,7, 2. Erath (Koč.) 30,9, 3. Goršin (N. m.) 31,2, 4. Podpečan (N. m.) 31,4.

400 m: 1. Goršin (N. m.) 2:10,2, 2. Podpečan (N. m.) 2:13,4, 3. Može (N. m.) 2:15,2, 4. Arko (N. m.) 2:24,1.

4 x 100 m: Novo mesto 57,3, 2. Kočevje 57,8.

Škoki v višino: 1. Kožar (N. m.) 1,33, 2. Kotnik (N. m.) 1,30, 5. Tomšič (Koč.) 1,15, 6. Gole (Koč.) 1,10.

Škoki v daljino: 1. Križman (Koč.) 4,28, 2. Gole (Koč.) 4,18, 3. Ahad (N. m.) 3,98, 4. Mikec (N. m.) 3,94.

Met krogle: 1. Kožar (N. m.) 2,93, 2. Peček (Koč.) 2,93, 3. Barle (N. m.) 2,92, 3. Erath (Koč.) 2,81.

Met diska: 1. Peček (Koč.) 26,55, 2. Smola (Koč.) 23,82, 3. Rus (N. m.) 22,72, 4. Kožar (N. m.) 20,23.

Met kopja: 1. Vidmar (N. m.) 26,02, 2. Barle (N. m.) 25,59, 3. Smola (Koč.) 23,20, 4. Peček (Koč.) 22,92.

Skupno so dosegli Novomeščanki 51 točk, atletinje Kočevja pa 41.

V skupnem številu točk je zmagovalo Kočevje s 140 točkami, Novomeščani so dosegli le 106 točk.

Na prvenstvu, ki je trajalo dva dneva, so bili postavili nekateri odlični rezultati ter izboljšali številni državni in dolenski rekorde. Omenimo samo skakalca s palico Adamiča iz Kočevja, ki je

trenutno na petem mestu v desetletni najboljši skakalci v Sloveniji; med ženskami pa mlado Goršino iz Novega mesta, ki je izboljšala pet let stari rekord Dolenjske v teku na 400 m ter je skupno s drugoplasirano Podpečanovo prvo tako iz Novega mesta, med najboljšimi desetimi v Sloveniji.

Organizaciji in ostalih rezultatov prvenstva bomo še nekaj napisali v naslednji številki našega lista.

Spretnostne vožnje motoristov AMD Novo mesto

V počastitev letošnje ljudske tehnike v Novem mestu je AMD spretnostni vožnji na Glavnem trgu.

Ob 12. uri je bila propagandna vožnja po Novem mestu, nato pa so vsi motoristi prišli na Glavni trg, kjer so bile ravne vožnje po začrtani poti, vožnja osmice, vožnja skozi namišljeni ognjeni krog, vožnja po valjastih 4-metrskih skoki ter vožnja skozi nagradni krog.

Vsak motorist je imel tudi hitrostno vožnjo na 100 m dolgi progi. Vsi motoristi so nastopili v vseh disciplinah in so se pripravili na sledečih rezultatih in mestih:

1. Matko Miloš (Java) 1 min.; 2. Zalokar Franc (Moskito) 1,5 min.; 3. Čvelbar Martin (BMW) 1,11 min.

Pri prireditvi so sodelovali tudi pionirji s skiroli. Na progi, dolgi 100 m, je bil prvi pionir France Krhin ml.

Spretnostne vožnje so bile tokrat v Novem mestu prvič. Na Glavnem trgu se je zbralo veliko ljudi, ki so se najbolj zabavali ob slednji motoristi pri nagradnem krogu, na katerem je vsela kranjska kloabosa. Ob zaključni točki je motorist tov. Zalokar izpeljal zelo lepo moto-stojo na motorju Moskito.

Po razglasitvi rezultatov je tov. Sorin razdelil prvim trem motoristom denarne nagrade ter jim želel novih uspehov, družstva pa se je zahvalil za sodelovanje.

V nedeljo veslaško prvenstvo Novega mesta

Letos ni bilo veliko veslaških prireditev, na katerih so sodelovali Novomeščani. Prireditve je bilo sicer dosti, Novomeščani pa se jih zaradi pomanjkanja denarnih sredstev niso mogli udeležiti. Tako niso tekmovali na istrski regati v Portorožu, na karloviški regati v Koročevju in na državnem prvenstvu v Ukovaru. Sodelovali so le na slovenskem prvenstvu v Bledu, na tem prvenstvu je dosegel vidni uspeh skifist Leon Bele, ki je dosegel 4. mesto. Bele nastopa v tej disciplini šele prvo leto in ima vse pogoje za doseglo še boljših rezultatov. Novomeščani so v ekipnem prvenstvu zasedli 5. mesto pred veslaji iz Pirana in Izole.

Na klubskem prvenstvu, ki bo hkrati zaključno tekmovanje veslačev v sezoni, bomo videli delo posameznih ekip in njihovih trenerjev, ki so se za svoje delo uspešno in na pomladnem tečaju v Izoli.

Da bo prireditve še pestrejša, bo VK Krka vključil v program še tekmo sandalov in drugih čolnov, zato vabimo mladince in mladike, da se za ta tekmovanja prijavijo. Program in pogoji tekmovanja so razvidni iz razpisa v klubski omari in colnarju.

Košarka

NOVOMEŠČANI SO RAZOČARALI PARTIZAN (Škofja Loka)

Zadnjemu troštevničnemu porazu v Ljubljani z ZKK Ljubljano B se je to nedeljo pridružil še en poraz, ki je bil povsem nepotrebno. Košarkarji iz Škofje Loke niso pokazali nič posebnega in Novomeščani bi jih morali gladko prunagati, če bi igrali vsaj malo več z glavo. Vsi brez razlike so igrali zelo slabo, bili so zelo neprecizni, nekateri pa so bili neoborbeni (Golec).

Motivni so nastopili v postavitvah (v oklepanju število doseženih točk)

Partizan — Škofja Loka: Kolenda 17, Kalan 13, M. 13, 13, Kofler 13, Hafner 7 in Roman 12.

Partizan — Novo mesto: Medić 18, Furi 10, Bele in Medić 8, Šetina 7, Golec 10, Vidmar 6.

Pred malotrvajnim gledalci je tekmo dobro sledil Varoga iz Ljubljane. Po tej tekmi, ki je bila v Kočevju, v letošnjem prvenstvu, so Novomeščani ostali na zadnjem mestu brez točke. Tega nikakor niso zaslužili, saj so enako vredni vrhuščinom in košarkarjem iz Škofje Loke, toda kot po pravilo ravno proti slabšim nasprotnikom zaigrali najbolje. Potrebno bi bilo več trenaja in širši izbor igralcev, kajti s šestimi igralci (od tega sta dva še odbojkarja) se ne da dosti doseči.

Šah

V PETER BO BRZOTURNIR ZA PRVENSTVO SD NOVO MESTO IN ZAKRETE PRVEGA POLFINALNEGA TURNIRJA ZA MESTNO PRVENSTVO

V petek ob 18. uri zvečer bo v kavarni Metropol redni mesečni brzoturnir za prvenstvo SD Novo mesto. Hkrati bo v petek stanek vseh tretjetekmoškov, ki bi želeli sodelovati na prvem polfinalnem turnirju za letošnje mestno prvenstvo. Brzoturnir je priprava za ohranitev forme, ki bo v počastitev občinskega praznika Novega mesta v nedeljo, 28. oktobra, šahisti, udeležili se prvenstveno brzoturnirja!

Bela krajina: Elan 5:3

Na nedeljski nogometni tekmi v Cрномlju je domača »Bela krajina« premagala novomeško »Elan« 5:2.

ŠAH

V PETER BO BRZOTURNIR ZA PRVENSTVO SD NOVO MESTO IN ZAKRETE PRVEGA POLFINALNEGA TURNIRJA ZA MESTNO PRVENSTVO

V petek ob 18. uri zvečer bo v kavarni Metropol redni mesečni brzoturnir za prvenstvo SD Novo mesto. Hkrati bo v petek stanek vseh tretjetekmoškov, ki bi želeli sodelovati na prvem polfinalnem turnirju za letošnje mestno prvenstvo. Brzoturnir je priprava za ohranitev forme, ki bo v počastitev občinskega praznika Novega mesta v nedeljo, 28. oktobra, šahisti, udeležili se prvenstveno brzoturnirja!

ŠAH

SD Novo mesto

Huda nesreča z bombo

V nedeljo 23. septembra se je na Dobravi ob Krki zgodila huda nesreča. Dva fantiča sta do poldne veslala po Krki in našla v strugi precej veliko še nerazstreljeno bombo. Franc Znidaršič, učenc osnovne šole na Dobravi, je popoldne bombo prinesel na pašo in jo skušal razstaviti. Trnajsletna Olga Lopatčeva ga je svarila, vendar pa je ostala v njegovi bližini in gledala.

Na istem travniku je s starim očetom pasel kravo sedemletni Naci, sintek učiteljice Kraljeve iz Sentjerneja. Prejšnje popoldne se je z očetom na kolosu pripeljal na Dobravo in ostal za en dan pri dedku in tetkah. Ves čas se je držal starega očeta, v usodnem trenutku pa je stekel k Olgji, ki je prav tedaj zadrla v bombo neko šumeno in zakrčala: »Pošlo bo! Bežati je bilo prepozno. Strahovalna eksplozija je oba otoka zavila v črn dim in ju strašno razmesnila. Naci se je streljalo obrnil in stekel nazaj, vendar so ga drobič bombe zadeli in ga ranili po glavi, životu in nogah.

Zdravniki iz Skočjana je nudili nesrečnim otrokom prvo pomoč, nakar so vse tri z rešilnim avtomobilom odpeljali v novomeško bolnišnico. Nacijevo stanje je zadovoljivo. Franc in Olga pa sta operaciji sicer prestala, vendar je njuno stanje zelo kritično.

Zalostno je, da se kljub tozadnemu poisku po šolah take nesreče leto za letom ponavljajo. Orožja in razstreliva otroke privlačijo, zato je treba poskrbeti, da otrokom ne pridejo v roke, doma in v šoli pa jim moramo ob vsaki priložnosti prikazovati žalostne posledice igranja z razstrelivom.

Tečaji za konzerviranje sadja in zelenjave

Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu si je že nekaj let vsako poletje in jesen priredil tečaj, da bi se vsi kmetovalci seznanili z konzerviranjem sadja in zelenjave.

Novomeški drobtini »čaja nla«

Stopim v novomeško Keledvorsko restavracijo. Precej ljudi je tam in večina želi stati kranjskemu likerju. Povprašam, če bi mogoče dobil kaj krogov, morda — mikiho. Ne, odgovori natakarica. Morda raj — ne, nimamo; morda kavo, tudi ne... Za žganje in liker mi ni. Pa pobaram, kaj dajo materi z otrokom, ali tuja tetka — nudijo žganje in liker. Mno potratim me je mlina natakarka pogledala in dejala: matere naj pa za otroke nosijo kavo in mikiho s seboj! — Pa sem imel drobtini!

Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Novem mestu si je že nekaj let vsako poletje in jesen priredil tečaj, da bi se vsi kmetovalci seznanili z konzerviranjem sadja in zelenjave. Seminarja se je udeležilo 31 deklet in žena, 16 udeleženk je doživelo gospodinjstvo šolo ali zimski tečaj. Vsaka udeleženka je morala na terenu v območju svoje kmetijske zadruge organizirati in voditi čim več tedenskih tečajev. Po doseganih poročilih je bilo v okraju doslej 43 tečajev s 495 tečajnicami.

Zahvala za tak uspeh gre predvsem udeleženkam seminarja, ki so svojo nalogo vesno izpolnile. Seveda pa s tem našo delo še ni končano. Na področju gospodinjstva nas čaka še veliko dela in upamo, da ga bomo s pomočjo naprednih žena uspešno opravili.

Zavod za pospeševanje gospodinjstva

Dopisujte v DOLENJSKI LISTI

V Šentjerneju so v Tednu otroka ustanovili novo taborniško družino

V nedeljo popoldne so v Šentjerneju izvolili starejšinski pionirski svet, ki bo poživljal delo pionirske organizacije, šolski svet pa je imel sejo, na katero so razpravljali o ukrepih za zaščito socialno ogroženih in zanemarjenih otrok. Na pobudo novomeških tabornikov in s pomočjo prosvetnih delavcev ter društva prijateljev mladine pa so v nedeljo dopoldne tudi ustanovili novo taborniško družino, ki bo zajela dijake šentjernejske nižje gimnazije in vajuence. Na ustanovnem sežanku se je zbralo nad 30 dijakov in dijakinj, več prosvetnih delavcev in štiri šentjernejski taborniki, ki so bili poleg na taboru

v Medvoju, kjer so opravili prvi taborniški izpit in vodniški tečaj. Mladi taborniki so objubil, da se bodo z veseljem lotili dela v organizaciji, ki nudi mladini toliko prijetnega in koristnega. V kratkem jih bodo obiskali novomeški taborniki, dogovorili pa so se tudi že za prve skupne izlete in stalne medsebojne obiske. Vodstvo nove taborniške družine je prevzela učiteljica Olga Saja.

Skrb za družino področje družbenega samoupravljanja

(Nadaljevanje s prve strani)

bi ta skrb bila organizirana od zgoraj in od državnega aparata samega. Človek postaja iz objekta socialnega varstva sam njegov subjekt. Skrb za družino ni torej več področje karitativnega dela, ampak področje družbenega samoupravljanja, sestavni del sistema socialistične demokratične družbene ureditve. Družina se pri nas iz zveze sprejema omenjenih razlogov izpreminja iz patriarhalne v novo družino, v kateri sta po zakonu oba roditelja enakovredna. Posebno pa velja naša skrb za otroka. Družba si lasti pravico, da v korist otroka poseže za pravico staršev. To pa je zelo odgovorna naloga in družbeni organi jo morajo vršiti z največjo skrbjo.

mernih uslužbencev, da bi mogli določene ukrepe učinkovito izvajati.

Pravočasna pomoč lahko prepreči mnoge pereče probleme

Vendar bi lahko imenovali našete naloge sveta kot nekakšno družbeno kurativo glede socialnih potreb družin, t. j. družbeni poseg pri nastalem socialnem vprašanju. Teča prav tako kakor v zdravstvu — kjer si prizadevamo čimbolj preprečevati obolenje, to je, kjer skrbimo za preventivo, je podobno naš namen tudi glede socialnih vprašanj. Pravočasna pomoč družini naj kolikor mogoče prepreči nastanek težjih socialnih vprašanj. Zato ne bomo reševali samo vprašanj, ki nujno terjajo takojšnje rešitev, temveč moramo svoje delo na tem področju usmeriti v široko preventivno delavnost, da v primeru, ko mora družba poseči v družino, pride čim mankrat. To pa pomeni, da skrb za družino obsega skrb za pravilno reševanje vseh vprašanj, ki na ta ali oni način vplivajo na družino. Sem spadajo vprašanja s področja zdravstvenega varstva, boji proti umrljivosti otrok, za dobro varstvo matere, za dober razvoj celotne zdravstvene službe itd. Tudi tu je težično in širokih preventivnih ukrepov. Daleje je življenje družine danes v prvi vrsti odvisno od stanovanja: to velja se sveta ne tiste politika stanovanjske izgradnje samo glede števila stanovanj, ampak tudi glede tega, kako naj bodo stanovanja koristno opremljena za boljše življenjske pogoje družine. (Odkloniti moramo na primer račun, ki ga delajo nekateri graditelji: da je cenejše eno posebno stanovanje kot dve

dvosobni in da bodo to veliko stanovanje za primerno zasedli s dvema družinama. Račun je samo računsko točen — le malo pa takšni ljudje pomislijo na silno težko življenje sestanovalec! Ni treba, da omenjam, koliko je družini do sodelovanja in do tega, da se doseže pravilna skladnost dela med šolo in domom. Sveta za družino se torej tiče prav tako število šol-

odbor zahtevo po družbeni skrbi za otroke zaposlenih mater. To pomeni razvoj šolske kuhinje, otroškega vrta in podobno.

Oberoženi s takimi podatki bodo potem predstavili svetovi znotraj ljudskega odbora s pridomo lahko nastopali in uveljavljali koristi družine. Ne smejo biti samo zagovorniki obče skrbi, ampak naj poskušajo delo-

...Zdaj, ko si napredni ljudje v vseh deželah prizadevajo, da bi pripravili mladim rodovom srečnejše in lepše življenje, lahko ponosno poudarimo napore naše socialistične skupnosti v skrbi za otroke. Naj bo Teden otroka pregled naših uspehov ter nova mobilizacija za nadaljnje in težavnejše naloge.

Iz proglasa Sveta družtev za skrb za otroke in mladino Jugoslavije

skih in izvenšolskih ustanov, za večjo otrok kot tudi vsebinsko dela v njih.

Kako naj delajo sveti za vprašanja družin

In tako bi lahko nasjevali še vrsto vprašanj, ki so za našo družino življenjsko važna in ki bi jih naj sveti za vprašanja družin na neki način reševali. Postavlja pa se ob vsem tem vprašanje, kako naj sveti delajo. Pri nalogah, ki spadajo naravnost v pristojnosti svetov — to je predvsem skrbništvo za otroke — in kjer ni nobenega drugega organa, ki bi jih opravljati, mora torej svet nastopati kot operativni izvrševalec. Za vsa druga vprašanja, gospodarska, zdravstvena, prosvetna, se pri občinskih odboru prav lahko drugimi sveti, ki jih rešujejo v svojem področju. Zato bi se morali sveti za vprašanja družin v vseh vprašanjih, ki ne spadajo v njihovo pristojnost, šteti v prvi vrsti kot tisti družbeno politični organi, ki naj pri odločanju pristojnih organov zastopajo koristi družine — ne zato, ker bi si smeli lastiti monopolno stališče glede tega zastopstva (sa) se vsi organi družbene samouprave enako zanimajo za ustvarjanje pogojev za boljše življenje ljudi! Sveti za vprašanja družin naj bi si svoje delo, predvsem pa skrbništvo, razstavili tako, da bi se spoznali z vsemi drugimi potrebami družine in da bi jih tako lažje uveljavljali. Koordinacija z drugimi sveti znotraj ljudskega odbora bo lahko uspešna le, če se bodo sveti zimpriji seznanili s temeljnimi številkami in podatki o dosežem življenju družin v svoji občini ali v okraju, kot so: socialna struktura družin, odstotek zaposlenih mater, rojstva in umrljivosti, obojevanja, raven šolstva, število otroških za- vadov, število zdravstvenih zavodov, dalje otrok pod varstvom države in žrtva fašistične terorja. Zanimati se morajo na seveda predvsem tudi za polje, ki posebno teža družine ozroma družbo, kot so alkoholizem, mladinski kriminal, ločitve zakonov, nezakonski otroci in podobno.

vati čimbolj konkretno. Naše geslo mora biti: čim manj skrbi ta pristojnosti in čim več kontrole pomoči družinam in otrokom!

Uspehe bo zagotovila samo tesna povezanost svetov z družbenimi organizacijami

Iz nekaterih poročil o dosu- dajnem delu svetov izhaja, da imajo uspehe predvsem takrat, kadar so naježje povezani z ljudmi. Tako je obstoj svetov imel že ugodne posledice na povečanje splošne skrbi družbe za otroke. Odkrivalo se nepravilnosti v razmerju do otrok (n. pr. vprašanje pastirkov) in marsikaj se je s tem okrenilo že na bolje. Lahko si mislimo, kolikšno vplivno vlogo bodo sveti lahko še naprej odigravali pri razvijanju družinskih razmerij v duhu socialističnih načel.

Do zdaj smo govorili o pomoči svetov v delu za družino pri določanju splošne politike ljudskega odbora. Svet za družino kot družbeni organ ima posebno pomen tudi za družbene organizacije, ki delajo na istem področju. Danes pri nas že imamo in bomo še razvijali razna društva, ki se ukvarjajo z eno ali drugo vrsto pomoči družini, posebno pri njenem vzgojnem delu. Nemogoče je seveda misliti, da je svet za družino političan, da daje naloge tem družbenim organizacijam, ki imajo svoje delo, da se v svojem delu oslona samo nanje. Vendar morajo biti sveti in društva na tem področju tesno povezani in si medsebojno pomagati. Posebno, dokler se nimamo ne dovolj socialističnih delavcev ne dovolj služb, bo za uspeh dela na tem področju odločilna tesna povezanost svetov z družbenimi organizacijami pri delu za boljše življenje družin.

Boj proti ostankom preteklosti zahteva jasno socialistično moralo

Že nekaterkrat smo v zadnjem času ugotovili, da je potrebno na področju družinskih razmer, posebno glede uveljavljanja ženske enakopravnosti in glede odpravljanja dvojnega morala, voditi odločilno bitko proti ostankom preteklosti. Le v boju za novo moralo socialističnega človeka bomo lahko uspešno vzgajali mladino. Z ostanke preteklosti pa bodo sveti za družino imeli veliko opravka. Koliko tega odkrivalo ločitvene obravnave, primeri nezakonskih otrok, pa tudi prostitucija in

podobno. Z vsemi temi družbenimi napakami se moramo spoprijeti — toda ne na stari način ali samo na pol! Nismo odgovorni samo za ureditev primera (n. pr. oddaje nezakonskega otroka v rejlo), ampak tudi za to, da se otrok, človek vključ v družbo, da se spremeni, da se tudi družbeno morala vzgaja ob tem. Zaradi potepuštv in prostitucije tu in tam zapro mlado deklet, tisti, ki jo je izkoriščal, nikomur ni odzgovoren. Nezakonsko mater družba še vedno bolj obsoja, kot pa ji pomaga. Ločitve zakonov odkrivajo dostikrat brezdana trpljenja — alkoholizem, poniževanje žene, otrok. Tu ne pomagamo samo en ukrep. Tu se postavila vprašanje vzgoje celotne družbe, da bo ostro obsojala take postopke in jih preprečevala. Potrebno se zato posvetovalne raznih vrst, predvsem tudi za zakonce in za tiste, ki bodo zakonci žele postati, potrebna je propaganda in podobno.

Vse to pa terja tudi čim jasnejša socialističnega pogleda na razmerja, ki jih želimo urediti. Zato bo uspešno delo na področju pomoči družinam še posebno odvisno od politične pomoči Zveze komunistov in Socialistične zveze delovnega ljudstva pri pravilnem vrednotenju pojavov in usmerjanju celotne družbene akcije. Takšno vsestransko delo je tem potrebnije, če hočemo, da bo človeška razmerja obvladovala globoko in ljudje vsajene norme socialistične morale, ne pa samo strah pred zakoni in prisilnim ukrepi.

Sveti za vprašanja družin imajo torej v današnjem obdobju na vseh področjih v mesu in na vsaj veliki konkretni nalogi in še večje vzgojno delo. Šeasoma bomo razvili množico socialnih služb, razširili vrste in število ustanov, imeli bomo posebej za socialno delo šole, mladi ljudi, vendar bo vse to še vedno terlalo kolektivni družbeni organ. Tesno povezan z ljudmi in z drugimi področji

MLADINA POTREBUJE ZABAVE IN RAZVEDRILA

Važno področje vzgojnega dela s mladino je tudi njena zabava in razvedrilo. Žal se še pogosto dogaja, da gledamo na to uveljavljanje v najboljšem primeru z velikim nezaupanjem, sprejemamo ga pač kot nujno zlo, o katerem je treba želeči, da bi ga bilo čim manj. So tudi tovariši, ki vidijo v zabavi in razvedrilu mladine glavno nevarnost za njeno pravilno vzgojo. Mislijo tako je navadna neumnost. Tudi tu nas spominja na naša otroška leta zelo hitro pripeljejo do sektaštva in nerazumevanja. Ni moč zanikati gotovih nevarnih pojavov v zabavnem življenju mladine kot: pijančevanje, nemoralno obnašanje, pretepi, zanemarjanje delovnih dolžnosti, pojavi raznih demoraliziranih modernizmov itd. Vseh teh negativnih pojavov pa ni mogoče odstraniti s tamenjanjem in z administrativnimi ukrepi. Tudi ni mogoče izključiti odločilnim stališčem do zabave in razvedrila mladine usmeriti pravilno in pozitivno. Vedeti je treba odve. Prvič — tako boljše ekonomske prilike in pogoji, ki jih je prinesla za delovne množice in tudi za mladino naša borba, kakor tudi dosežane spremembe v družbenih odnosih — ustvarjajo zdaj širše možnosti zabave in razvedrila za mladino, kot je bilo to v preteklosti. Mladina se tega zaveda in vzporedno s tako njeno zavestjo rastejo tudi njene želje in zahteve glede razvedrila. Zato dvomim, če je možno sedanje zabavno življenje mladine usmerjati po nekdanjih kolektivnih. Nikakor ne mislim, da je treba tu prepuščati vse samo toku in izpolnjevanju vse želje in zahteve mladine. To bi bilo enako nevarno in škodljivo, kakor je tudi nevarno in neučinkovito poskušati trmasto vztrajati, s palico v roki in v pridigarškem obličju na položajih preteklosti. Drugič — sedanjih raznih zabavnega življenja mladine se dogaja v času, ko so mnoge oblike in tudi vsebina takega zabavnega življenja ostale iste, kot so bile večera v kapitalističnem in meščanskem svetu. In vse dotlej, dokler socialistična družba nekdanjih načinov, navad, oblike in vsebine razvedrila in zabave ne bo začela nadomeščati s svojimi in novimi, bodo živele stare. Mladina in vsi ljudje potrebujejo zabavo in razvedrilo. Teh življenjskih potreb ni mogoče nadomestiti recimo z moralnimi teorijami. V tem oziru nekdanjih navad, čeprav so nekateri take, da že kvarijo duševni lik današnjega mladega človeka, ni mogoče odstraniti samo s kritiko in z zgražanjem, ampak jih lahko vrzemo v staro šaro tako, da namesto njih postavimo nove, sedanjim družbenim razmeram in vzgojnim zahtevam ustrezne.

Iz referata Staneta Kavčiča na plenumu SZDL Slovenije

Široko in nadvse odgovorno področje dela

Področje dela svetov za vprašanja družine je torej zelo široko. Za uspešno delo pa je potrebno ugotoviti, katere so tiste naloge svetov za družino, ki se jih neposredno tiče. Po računski spada med neposredne naloge svetov izvrševanje konkretnih zadev na podlagi določb temeljnega zakona o skrbništvu, temeljnega zakona o razmerju med starši in otroki in zakona o zakonski zvezi, zakona o posvojitvi, vseh pravnih predpisov za varstvo matere, otroka in mladoletnikov in podobno. Mnoge naloge iz teh zakonov in predpisov naj se danes izvršujejo v občinah in to so neposredne, operativne naloge naših svetov. Seveda ne terjajo te naloge samo poznavanje posameznega primera, ampak dosti drobnejša dela, pa tudi ustanavljanje in ravnanje ustanov in socialnih služb ter šolanje pri-

Samotno drevo na košenicah pod Trdinovim vrhom

Za kvaliteto in širino izobraževalnega dela

Kako poglobiti zimske tečaje — Vskladenje dela — Prešibka vloga sindikatov — Gospodarstvo in prosvetna dejavnost — Občine potrebujejo kulturno-prosvetne referente — Prosveta ni le zadeva društev, ampak vse družbe

Odbor Zveze Svobod in prosvetnih društev okraja Novo mesto je sklical pred 15 dnevi sestanek zastopnikov političnih forumov in gospodarskih ustanov, da bi skupaj pretehali, kako se čim uspešneje lotiti letošnjega zimskega izobraževanja. Odziv povabljenih sicer ni ustrezal namenu posvete, vendar so navzoči dali nekaj tehtnih nasvetov, smernic in sklepov glede zimskega izobraževanja, kakor kulturno-prosvetnega dela na sploh.

Posvet, ki ga je vodil predsednik Zveze Svobod in prosvetnih društev tov. Tone Bele, je ugotovil predvsem nekatero doseženo hibe in napake izobraževalnega dela, ki so vplivale, da uspehi niso bili zadovoljivi, oziroma povsem zadostljivi, kajti poudariti moramo, da je bilo le veliko storjenega, da je bilo v to delo vloženega veliko truda posameznikov in družbe, da pa je največkrat šepala organizacijska plat. To je pokazala zlasti šibka vsebina teravn. gospodarskih, kmetijskih, zdravstvenih in podobno, ki so bili strokovno dobro pripravljani, manjkala jim je priložnostna osnova, oziroma je bila nepopolna, vrha tega je izobraževalno delo kolektivno-prosvetnega dela (prav zaradi šibke ideološke usmeritve) le preveč lokalistično, zaprtje v pokrajino ali celo

samo v področje. Posledica je, da imajo ne samo naši kmetje, ampak celo delavci (pa tudi nameščenci) večkrat kaj med seboj, o naši socialistični stvarnosti, o državni ureditvi, o delavskih svetih, skratka o našem novem življenju, političnem, gospodarskem, kulturnem in podobno. Pri tem za- nemarjajo svojo izredno tehtno vlogo sindikatov, tudi Socialistična zveza ni vedno in povsod živo, neumorno gibalo, kakor razna društva ostajajo le preveč v svojih lastnih, ožjih mejah, pozabljajoč, da so ideologija, politično življenje, gospodarstvo, kultura in ostale razne dejavnosti le posebna imena, posebni čimtelji in izrazi naše skupne socialistične stvarnosti. Škodljivo je tudi prepadi, ki je odprti se vedno med gospodarsko in kulturno-prosvetno dejavnostjo. Kot je dejal v svojem nagovoru tov. Bele, naša sodobna kulturna dejavnost silno zaostaja za gospodarskim razvojem. Morebiti je treba pripomniti, da to ne velja toliko za samo kulturo, ker je zanjo lastna počasnejša, organska rast, med tem ko sodobna industrija z razvojem moderne tehnike dela velikanske skoke, zlasti pri nas (saj smo se pred leti) pač pa ravno za eno očetih naš prosvetno-izobraževalno delo, ki za našim gospodarskim razvojem res ob-

čutno zaostaja, toda (priznajmo) večkrat prav na krivdo gospodarskega (ozko zaprti) v svoj gospodarsko-industrijski krog in prav v škodo našemu gospodarstvu — strokovno, ideološko in splošno izobražen delavec je podjetju vsakakor koristnejši. Izobraževalno delo pa pač ne terja samo postrdnostnih ljudi, ampak tudi materialne osnove, in osnovno lahko tudi le gospodarstvo. Njega dni so bili razni petični mogoci (klerikalni, liberalni in še kakšni) ali razne stranke, razpolagajoč s kapitalom, mecenami raznih prosvetnih društev, seveda za svoje kapitalistične, strankarske in protiljudske cilje. Danes, v socializmu, je pa prav gotovo naloga gospodarskih podjetij v kraju, da so merni ljudsko-prosvetnega dela. Kajti vse to delo je v prid ljudstvu in je stvar vse naše družbe. Prav zato so bili v posvetovanju povabljeni tudi zastopniki gospodarskih ustanov in organizacij, da spoznajo tovrstno problematiko in da s tudi prosvetna dejavnost oskudni z naglim razvojem socialističnega gospodarstva.

pomanjkanje kadrov, ne nazadnje tudi prostorov.

Kako vsemu temu, ali vsaj nekaterim stvarim odpomoči, da bo letošnje zimske izobraževalno delo (tečaji, zimske kmetijske šole, ljudske univerze, strokovna predavanja) in kulturno-prosvetno življenje potekalo v red in pravilno ter »rodilo obilen sad«?

Borba za kvaliteto in globoko idejno, socialistično vsebino, so najprej upravičeno poudarili zborovalci. Le tako bo to delo dobilo svojo polno vsebino in pomen za našo stvarnost, le tako bomo končno zatrli še nekatere nezdrave pojave melomeshčanske in zaviralne ostanke zaostalosti, misticizma in kapitalističnih pojmov, ki tu pa tam se blodijo možgane. Nadalje več širine in ljudskoprosvetno delo, več jugoslovanstva pa tudi več internacionalizma, kajti delavski razred je nevsezadnje internacionalni razred (katero naše pevsko društvo, bodi pri Svobodah ali drugje, zna zapeti, na primer, delavsko pesem kakega drugega naroda: Kitajcev, Indijcev, Črncev itd.? Tako radi se plačamo v nekakšnem že danjo preživetem, le svojem času primernem panslavizmu z raznimi Hej Slovani, Budi morje...)

Teško je z vprašanjem primerne kadra na terenu, ker ga manjka. Vsekakor bo treba skrbeti, da občinski odbori dobijo posebnega referenta za kulturo in prosveto, ker to nujno terja sedanja samostojna vloga občine, ko morajo same skrbeti za ljudsko pro-

svetno delo, seveda s pomočjo iz središč.

Zlasti pa je treba takoj pomagati svetom za kulturo in prosveto pri občinah, da bodo zaželeli in izpolnjevali svoje naloge. Prav sedaj, ko smo pred vrati raznih zimskih tečajev in zborov Svobod in prosvetnih društev, je treba ukrepati hitro: koordinirati delo, sklicati posvete na terenu, za kar bo pobudnik Socialistična zveza, in pripraviti okvirni načrt, ki ga bodo potem kraji prilagodili ustrezno svojim razmeram. V lanskem zimskem izobraževanju so posebno veliko pomagali (kar je bilo na tem posvetu posebej poudarjeno) Zadržna zveza, Gospodinjinski center, Društvo inženirjev, veterinarji. Ti vsekakor tudi letos ne bodo odnehali, krepkeje pa bodo morali pomagati še naši politični delavci (prav glede idejne vsebine) in gospodarstveniki, da bodo tečajnike ali poslušalce čimbolj seznanili z našo gospodarsko problematiko, domačo in jugoslovanstvo.

Posvet je bil vsekakor ploden in bo pokazal uspehe. Ni šlo za razna postranska vprašanja izobraževalnega dela, pač pa za razjasnitev in ugotovitev nekaterih načelnih stvari in smernic. Vidilo bodi: več kvalitete, več širine, več vsebine in naše ljudsko-prosvetno delo. In dodajmo še: tudi več veselja in sproščenosti. Kajti kulturno-prosvetno delo mora biti tudi razvedrilno Lepa zabava je pomembna dejavnost za našo ljudsko prosvetno društva, za naše množice. Vsaš smo le prehodno resni in zapeti. Več kot je treba. S

go socialnih služb, razširili vrste in število ustanov, imeli bomo posebej za socialno delo šole, mladi ljudi, vendar bo vse to še vedno terlalo kolektivni družbeni organ. Tesno povezan z ljudmi in z drugimi področji

Starši, ali poznate „MLADI SVET“?

Nedvomno velja, da je vzgoja, pravilna vzgoja, neprecenljivega pomena tako za vsakega posameznika kot za vso družbo. Velja pa tudi, da starši le preradi zanemarjajo vzgojo otrok, da ne poznajo pravih smernic in prijemov, ki jih vzgojno terjajo spoznanja in dognanja sodobne pedagogike. Tolikokrat se vzgajajo starši po napačnih in zgrešenih metodah, ki že davno več ne ustrezajo sodobnim polmovanjem, še manj pa načelom in duhu naše socialistične, družbe.

Marsikdaj je temu kriva ne-poučenost, toda prav v tem si vsi starši, bodi v mestih ali na deželi, prav lahko pomagajo. Saj prav nanje, za izvenšolsko vzgojo, že šesto leto izhaja posebna revija, »Mladi svet«, ki bi morala prilinjati res v sleherno hišo, in bi tudi lahko prihajala, kajti vseh dvajset števil velja letno le 350 din, po svoji vrednosti in koristi je pa vsekakor vredna tisočake.

V nji najdete vse mogoče, kar zadeva otrokovo vzgojo v domači družini. To so predvsem vzgojeslovni članki, tehtne razprave o duševnem življenju in razvoju otroka in mladostnika, o raznih pojavih, ki jih moramo pri otroku prav razumeti in pametno odstranjevati (trma, neobojljivost, odgovarjanje in podobno), in spalnem pouku in drugo. Sleherna številka tma tudi članke zdravnikov o otroških boleznih in higijenski vzgoji, praktične nasvete o krojenju in živanju raznih otroških oblike in perila, pomenke s starši, nasvete o knjigah in filmih, ki so mladini primerne ali neprimerne. Prenekateri razprava je posvečena tudi vzgoji staršev samih. Razen tega objavljajo »Mladi svet« tudi leposlovne stvari naših vidnih pisateljev

in pesnikov, krasijo pa vsako številko mnoge slike in risbe.

Skratka: »Mladi svet« je revija naših staršev, saj gotovo želijo, da bo njihov mladi rod duševno in telesno zdrav la čvrst. Za dosego tega cilja vzgoje vaših otrok vam bo »Mladi svet« izredno koristen. Narodite ga lahko na domači šoli ali pa v upravi »Mladi svet«, Ljubljana, Tomšičeva ul. 10/II. Poudarjamo, da je celoletna naročnina le 350 din!

Grobarji — ogabni tatovi

Štirje umazani zlikovci: Dragutin Jurkovič, upravnik pokopališča v Opatiji, Ante Matavulj, grobar v Opatiji, Ivan Kurbel, grobar v Volovskem, in Mirko Kršulj, grobar iz Matulja, so kradli krste, pobirali milicem zlate zobe in počeli še druga kazniva dejanja.

Med vsemi razpravami na reškem okrožnem sodišču je bila dvoranana polna ljudi, ki so čakali stroge sodbe. Ko so obsojence peljali iz sodne dvorane, kakor tudi pred poslopijem reške kaznilnice, jih je morala milica zaščititi, da ne bi razkačena množica morebiti napadla te predrzne in ogabne roparje. Kaznovani so bili od pet in pol do enajst let in pol strogega zapora. Hkrati z njimi sta bila obsojena na zaporne kazni zobohent Ivan Letiš iz Opatije in zlatar Renato Desardo, ki

sta od grobarjev kupovala pokradeno zlato. Javno tožilstvo se bo pritožilo zaradi nizke kazni nekaterih.

Tečaji za predšolsko in šolsko mladino v Novem mestu

Društvo prijateljev mladine v Novem mestu organizira v šol. l. 1956-57 tečaje za RISANJE in za NEMSKI JEZIK za predšolske otroke od 5. leta dalje in za šolanje 1. in 2. razreda osnovne šole. Tečaji bosta tedensko 2 uri in sicer popoldne v Vrtnu. Mesečni prispevek je 300 din. Vpisovanje bo od 4. do 10. oktobra vsak dan od 8. do 10. ure popoldne v Vrtnu. Dne 12. oktobra bo od 16 ur septanek staršev v Vrtnu, kjer bodo dobili patačnega navodila.

Društvo prijateljev mladine v Novem mestu

OKROGLE

DVOUMEN ODGOVOR Francoski diplomat Talleyrand (1754—1838) je bil duhovit mož. Vanj se je »zagledala« tudi znana pisateljica Stael. Hoteč vedeti, ali Talleyrand bolj ljubi njo ali neko drugo damo, ga je vprašala:

»Če bi medve padli v vodo, katero bi vi prej potegnili ven?«

»Prepričan sem, madam, da bi plavate kot delfin,« je odgovoril diplomat.

ZA OSEM OFICIRJEV 16 PRAŠICEV Narodni heroj Sava Kosanovič je prvi upeljal na svojem področju slemenavo ujetnikov s sovražnikom. Italijani so to pograbili, misleč, da bodo ta-

Kaj pa strahš ljudi, faniki